

TK Rondetafelgesprek - Blok 1: Actuele ontwikkelingen en problematiek voor de visserij

Gerard van Balsfoort: vanuit perspectief pelagische visserij

Wie zijn wij

De Nederlandse pelagische bedrijfstak komt voort uit de haringvisserij waarover de eerste bekende verhalen dateren uit begin 1300. De Noordzeeharingvisserij vormt weliswaar nog steeds een van de belangrijkste pijlers onder deze bedrijfstak, maar inmiddels heeft er een sterk consolidatie-, diversificatie en -internationaliseringsproces plaatsgevonden waardoor deze Nederlandse bedrijven binnen de internationale visserij tot de leidende bedrijven horen. Hoewel de pelagische visserij met schepen onder o.a. Nederlandse, Duitse en Franse vlag nog steeds de backbone vormen van hun activiteiten, hebben deze ondernemingen zich verbreed naar andere visserijactiviteiten, in Nederland en daarbuiten, en zijn ze ook voorwaarts geïntegreerd in de visverwerking en afzet.

De sector heeft een eigen gerenommeerde wetenschapper in dienst die bijvoorbeeld een self-sampling programma heeft opgezet, waardoor nu op vrijwel alle schepen biologische data worden verzameld ten behoeve van het bestands- en selectiviteitsonderzoek.

De filosofie van de bedrijfstak is al jaren gericht op het op vele manieren concreet en actief bijdragen aan het duurzame beheer van de pelagische bestanden. De bedrijven hebben ook allen een eigen MVO-beleid.

Actuele ontwikkeling 1: impact Brexit

Brexit heeft een direct effect op de bedrijven in deze visserijsector door de transfer van pelagische quotarechten. Om precies te zijn: 26,1% van de makreelquota, 11,9% van de Noordzeeharing en 32,3% van de Noordzeehormakreel. Dit zijn alle drie essentiële visserijen van deze sector en omdat de bedrijven hun vangstrechten altijd volledig benutten, betekent dit dus ook een reële krimp in de omvang. In waarde gemeten komt dit neer op een structurele omzetsdaling van ca. 15%. Dit zal naar alle waarschijnlijkheid leiden tot een aanpassing van onze pelagische vloot.

Brexit kent echter ook een indirect effect en die is per definitie ook minder goed meetbaar. Het uitreden van het VK uit de EU betekent ook meteen het aantreden van het VK als nieuwe kuststaat. Bovendien een kuststaat die onder de huidige Britse regering ambitieus zijn plek aan de onderhandelingstafel inneemt en een kuststaat waarvan niet bij voorbaat vaststaat dat ze een constructieve houding inneemt. Integendeel zou ik haast zeggen. Ieder jaar moet het Brexit akkoord worden toegepast om de toegestane quota voor de vele gedeelde bestanden vast te stellen en mogelijk aanvullende beheermaatregelen. De onderhandelingen tussen de EU en het VK voor dit jaar hebben 5 maanden geduurd en werden pas begin juni afgerond. Die voor 2022 beginnen al weer in september. Dit geeft voortdurend onrust en onzekerheid voor de industrie en draagt op deze wijze ook niet echt bij aan het constructief samenwerken aan effectief beheer van de vele visbestanden.

Iets verder weg – in 2025 – wordt het Brexit visserijakkoord aan een review onderworpen voor zover het de wederzijdse toegang tot elkaars wateren betreft. Maar nu al zie je dat de Britten politiek aan het voorsorteren zijn om ook de afgesproken quotaverdeling open te breken. Ook dit geeft onrust en onzekerheid en nodigt niet uit om als bedrijf lange termijninvesteringen te doen.

Daarnaast speelt voor veel pelagische bestanden dat deze groot van omvang zijn en in hun jaarlijkse levenscyclus migreren over grote afstanden. En daarmee tijdelijk in de wateren van verschillende kuststaten verblijven. Omdat deze verblijfsduur in de diverse wateren steeds wat verandert, wijzigen ook vaak de quotaclaims van die verschillende kuststaten en verzoeken ze onderling om toegang te krijgen tot elkaars wateren. Dit maakt het

beheer van dit type migrerende bestanden erg ingewikkeld en volatiel. Zo weigerde het VK dit jaar in de bilaterale onderhandelingen met hun buurlanden Noorwegen en de Faroer om diens vloten toegang te geven tot de Britse wateren voor hun makreelvisserij. Waarop zowel Noorwegen als de Faroer besloten om hun quotumaandeel in het overall quotum voor makreel te verhogen met 55%. Door deze actie van Noorwegen en de Faroer zullen dit jaar de totale makreelvangsten ver uitstijgen boven de door de wetenschap geadviseerde hoeveelheid. Als dit zo doorgaat zal al vrij snel het bestand krimpen en worden alle quota verlaagd. Ook voor onze vloot, terwijl wij niets van doen hebben met de ruzie tussen het VK en Noorwegen en de Faroer.

Conclusie: door Brexit en het VK als nieuwe kuststaat wordt het al erg complexe beheersysteem van de Noordzee en de NO Atlantische Oceaan nog complexer. Met de ambities zoals het VK die nu tentoonspreidt, is het niet de verwachting dat daarmee duurzame visserij geholpen wordt.

Actuele ontwikkeling 2: anti-Nederlands of klein versus groot of beide?

Een ontwikkeling waar de Nederlandse visserij al een paar jaar tegen aan loopt en die steeds meer lijkt toe te nemen is de anti-Nederlandse opstelling bij een combinatie van nationale en Europese politici, NGO's en vertegenwoordigers van kleinschalige visserij. En deze combinatie lijkt steeds effectiever te worden in het daadwerkelijk beschadigen van de Nederlandse visserij. Was het in eerste instantie vooral de reputatiebeschadiging die een sluipend effect heeft, met de ban op de pulskor hebben we gezien dat er ook echte schade kan worden toegebracht door deze coalitie tegen de 'pêche industrielle' zoals de Fransen dat steeds zeggen. In ons geval is dat te vertalen in grootschalige visserij. Er worden voortdurend fake news verhalen de wereld in gestuurd waartegen het steeds moeilijker vechten is. Na de gelukke campagne tegen de pulskor is deze anti-coalitie al weer verder gegaan met volgende campagnes. Tegen nieuwe Nederlandse innovaties waar de Nederlandse kottersector mee bezig is, maar in Frankrijk vooral ook tegen de Nederlandse fly-shooters in Franse wateren. De temperatuur loopt steeds verder op, lijkt het wel.

Wij zijn als Nederlandse pelagische visserij ook plotseling sinds najaar 2019 het doelwit van haatcampagnes in Frankrijk. Vaak zijn het dezelfde politici, NGO's en visserijvertegenwoordigers. Ook hier met onzinverhalen, valse beschuldigingen en een roep om deze 'chalutiers géants' te verbieden om in Franse wateren te vissen. Daar komt bovendien nog bij dat Nederlanders de afgelopen (vele) jaren Franse visserijondernemingen hebben overgenomen en dan krijgt deze giftige cocktail ook ineens een eng-nationalistisch tintje.

Je zou dit voor een deel kunnen verklaren vanuit de Brexit situatie, maar dat is wat te gemakkelijk. Het lijkt steeds meer structureel te worden en het bestond ook al voor Brexit.

In het VK is door NGO's het begrip supertrawler gelanceerd als iets verwerpelijk en hebben deze NGOs hun best gedaan om schepen groter dan 100 meter te verbieden om in beschermde gebieden (MPAs) te vissen. En dat zijn nu precies de schepen in het bezit van Nederlandse bedrijven.

Twee weken geleden in het Europees Parlement werd deze Brexit gedachte overgenomen in een resolutie, met grote meerderheid aangenomen, om het begrip supertrawler te definiëren en vervolgens beperkende maatregelen op te stellen tegen deze schepen - met name in beschermde gebieden. En dan te weten dat MPAs vrijwel altijd zijn ingericht om het bodemleven te beschermen en dat pelagische visserij juist géén bodemvisserij is.

Concluderend

Er speelt erg veel in visserijland en de spanningen die door groepen politici, NGOs en vertegenwoordigers van de kleine visserij worden opgeroepen hebben steeds meer een impact op het functioneren van de Nederlandse op zich gezonde, moderne, pelagische visserijsector. Blijkbaar speelt het feit dat wij als groep per dag 5-6 miljoen maaltijden verzorgen wereldwijd aan vaak arme consumenten – en daarmee een forse bijdrage leveren aan de

mondiale voedselzekerheid- geen rol in deze discussie. Dat deze vis wordt geproduceerd met de laagste carbon footprint per kilo geproduceerd dierlijk eiwit ten opzichte van alle andere dierlijke eiwitten, wordt ook vergeten voor het gemak. Wij hebben echt de Nederlandse en Europese politici nodig om ons te helpen te verweren tegen zoveel ongefundeerde aantijgingen.

Tenslotte: terug naar het N O Atlantische visserij complex. We zijn als EU en als EU visserij succesvol in staat geweest om bij de Brexit onderhandelingen het visserijdossier één op één te koppelen aan het handelsdossier. Dat moeten we blijven doen bij het verdere Brexit-verloop maar ook bij de visserijonderhandelingen die de EU voert met al die kuststaten in onze omgeving: VK, Faroer, Noorwegen, IJsland, Groenland en zelfs Rusland. Allemaal zijn ze zeer afhankelijk van de EU als grootste seafood importmarkt ter wereld. Via deze koppeling moet het mogelijk zijn om deze buurlanden te disciplineren als het gaat om constructief visserijbeheer van de vele gedeelde visbestanden.

RVZ/PFA - 17 juni 2021

Gerard van Balsfoort